

lighed aabenbarede sig som en saare klog Politiker, der forstaaer, hvorhen Vinden blæser her i Europa og rundt om i Verden, naar denne Krig er sluttet, og jeg tror fuldt og fast som han, at vi vandrer netop ad den Vej, som han talte om ved den Lejlighed. Thi det kan ikke nægtes, at efterhaanden som Krigen skrider frem, viser det bestaaende Samfund sig svagere og svagere. Dag for Dag bliver det mere og mere klart, at det private Initiativ, som det bestaaende Samfund er bygget op paa, ikke kan magte sin Opgave. Staten maa stadig gribe ind paa flere og flere Omraader. Det er, hvad der sker hver eneste Dag, og det er noget, der ikke blot sker her i Danmark, det sker i Tyskland, det sker i England, det sker i alle baade krigsførende og neutrale Lande. Overalt kommer de styrende til Klarhed over, at det gamle kapitalistiske Samfund er et saare svagt Samfund, der ramler sammen, nægter at fungere, saa snart der taarner sig blot den mindste Vanskelighed op paa dets Vej. Saaledes er Forholdet ogsaa herhjemme. Hvis Staten ikke griber ind, ser vi allesammen, at det fører til Anarki. De frie Kræfters Spil — det er vistnok det ærede Medlem for Københavns 7de Valgkreds (Fraenkel), som har opfundet det Udtryk . . . (Fraenkel: Jeg? Det er Aarhundreder gammelt, kære!). Det ærede Medlem plejer ellers altid at klage over, at jeg aldrig behandler ham med fortjent Respekt . . . (Fraenkel: Det er Løgn!) (Munterhed).

Formanden: Jeg anmoder ærede Medlemmer om ikke at gribe forstyrrende ind i Forhandlingerne.

Hans Nielsen (Skanderborg Amts 1ste Valgkreds): Det ærede Medlem vil altsaa ikke have Æren for den Udtalelse. Han siger, den er gammel, men det har i og for sig mindre at betyde for mig. De frie Kræfters Spil virker langt fra saa behageligt, som man tror under normale Forhold. Det har ogsaa sine Grunde, for det første i selve Samfundsbygningen, men dernæst ogsaa deri, at Menneskene ikke er saa store Engle, som mange tidligere har troet. Det er jo noget, som er kommet ganske tydeligt frem under Krigen. Jeg skal kun nævne et Par Eksempler derpaa, skønt det ikke er vanskeligt at finde saadanne. Hvis man f. Eks. byder en Mand 2 Kr. for et Pund Smør, vil han straks spejde efter, om han ikke skulde kunne faa 3 Kr. for det, uden Hensyn til,

om 3 Kr. er en rimelig Pris for Varen eller ikke. Det er ikke det, der er det afgørende for ham. Han vil blot spejde efter, om han ikke muligt kan opnaa de 3 Kr. Paa samme Maade vil det gaa med en Købmand, og hvorfor skulde det ikke ogsaa i mange Tilfælde gaa ligesaa med en Arbejder? Han vil maaske ogsaa forsøge sig paa samme Omraade; der er bare den kedelige Ting i Vejen for Arbejderen, at han er altid anbragt ved den smalle Hammel, som Landmændene siger. (Klaus Berntsen: Nej, det kaldes den korte Hammel). Jeg takker det ærede Medlem fra Assens for god Belæring, det ærede Medlem har ofte vejledt mig paa en fortræffelig Maade. Der er altsaa blot den kedelige Ting i Vejen for Arbejderen, at han er anbragt ved den korte Hammel. Han kan ikke i saa høj Grad, som næsten alle andre komme til at udnytte Konjunkturerne, derfor ender det med, at det til syvende og sidst gaar ud over ham. Men vi ser, at for saa vidt der ikke skrives ind paa dette Omraade fra det offentlige Side, vil der opstaa ganske anarkiske Tilstande. Dette de frie Kræfters Spil vilde hurtigt bringe al Orden og al Disciplin til at ophøre her i Verden. Det er maaske meget rigtigt, hvad man siger, at under alt dette kommer ogsaa gode Kræfter og Initiativ frem, og dygtige Mænd har maaske ogsaa haft Betingelser under Krigen; maaske der er mange dygtige Mænd, som paa fuldkommen hæderlig Maade er kommet frem under Krigen, som har budt dem særlige Chancer. Men den Omstændighed kan ikke skjules, at der ogsaa er fremkommet meget, meget andet, som til fulde har overbevist Regeringen og os andre om, at hvis Staten ikke skrider ind, vil der ikke være til at leve her i Landet eller her i Verden i det hele taget.

Regeringen her i Landet har jo ogsaa grebet ganske godt ind paa mangfoldige Omraader. Jeg kan ikke undlade at tænke tilbage paa den Valgkamp, hvor det Nummer spillede saa stor en Rolle, at Socialdemokraterne vilde komme og tage Husmandens Høne og hans eneste Ko. Det var et forfærdeligt Nummer, det blev varieret med megen Kraft og stor Dygtighed, og det er muligt, at man den Gang skræmte adskillige Vælgere ude paa Landet bort fra Socialdemokraterne ved disse rørende og oprørende Beskrivelser af al den Nederdrægtighed, som Socialdemokratiet vilde udfolde, hvis de fik Magt, som de havde Agt. Naar man nu tænker tilbage paa den Valgkamp og tænker paa alt, hvad